

Υπόθεση C-415/19

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

28 Μαΐου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Corte suprema di cassazione (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

4 Δεκεμβρίου 2018

Αναιρεσείουσα:

Blumar SpA

Αναιρεσίβλητη:

Agenzia delle Entrate

Αντικείμενο

**TO CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE (ΑΝΩΤΑΤΟ ΑΚΥΡΩΤΙΚΟ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΙΤΑΛΙΑ)**

ΦΟΡΟΙ

ΤΜΗΜΑ ΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

[παραλειπόμενα]

εκδίδει την ακόλουθη

ΜΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

επί της με αριθμό 18635-2012 αιτήσεως αναιρέσεως της:

BLUMAR SPA [παραλειπόμενα].

- αναιρεσείουσας -

κατά

[παραλειπόμενα]

AGENZIA DELLE ENTRATE (Υπηρεσίας Δημόσιων Εσόδων, Ιταλία)
[παραλειπόμενα], [σελ. 2 του πρωτοτύπου] [παραλειπόμενα].

- *ανααιρεσίβλητης* -

σχετικά με την απόφαση 501/2011 που εξέδωσε στις 8 Ιουνίου 2011 η
COMMISSIONE TRIBUTARIA REGIONALE SEZIONE DISTRETTUALE di
PESCARA (περιφερειακή φορολογική επιτροπή, τμήμα επαρχίας της Pescara,
Ιταλία).

[παραλειπόμενα]

[σελ. 3 του πρωτοτύπου]

EKTIMΩΝΤΑΣ ΤΑ ΕΞΗΣ:

- με την απόφαση C(2008)380 cor., της 25ης Ιανουαρίου 2008, η Ευρωπαϊκή
Επιτροπή ενέκρινε το φορολογικό πλεονέκτημα που προβλέπεται στο άρθρο 1,
παράγραφοι 271-279, του legge 296/2006 (νόμου 296/2006).

- το πλεονέκτημα συνίσταται σε πίστωση φόρου χορηγούμενη, σύμφωνα με
τις Κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού
χαρακτήρα 2007-2013, για την αγορά νέων κεφαλαιουχικών αγαθών
συνδεδεμένων με αρχικό επενδυτικό σχέδιο και προοριζόμενων για παραγωγικές
δομές εγκαταστημένες σε μειονεκτούσες περιοχές της Νότιας Ιταλίας
(Mezzogiorno, Ιταλία), η οποία πρόκειται να χρησιμοποιείται για σκοπούς
φορολογίας εισοδήματος.

- εν συνεχεία, με το άρθρο 2 του decreto legislativo 3 giugno 2008 n. 97,
convertito con modifiche dalla legge 2 agosto 2008 n. 129 (νομοθετικού
διατάγματος 97/2008, της 3ης Ιουνίου 2008, το οποίο τροποποιήθηκε με τον νόμο
129/2008, της 2ας Αυγούστου 2008), ο Ιταλός νομοθέτης ρύθμισε τη διαδικασία
πρόσβασης στην πίστωση, προβλέποντας στην παράγραφο 1, στοιχείο α, ότι
*«προκειμένου για τα επενδυτικά σχέδια των οποίων οι εργασίες αποδεικνύεται με
πράξεις ή έγγραφα βέβαιης ημερομηνίας ότι έχουν ήδη αρχίσει πριν από την
ημερομηνία θέσης σε ισχύ του παρόντος διατάγματος, οι ενδιαφερόμενοι
διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην Agenzia delle Entrate ειδικό έντυπο, εγκεκριμένο
από τον Διευθυντή της Agenzia delle Entrate, εντός τριάντα ημερών από την κίνηση
της διαδικασίας της παραγράφου 4, επί ποινή αποκλεισμού τους από την επιδότηση·
η διαβίβαση του εντύπου επέχει θέση κράτησης για σκοπούς πρόσβασης στην
πίστωση φόρου»*.

- εντός της ως άνω προθεσμίας η Blumar s.p.a. απέστειλε ηλεκτρονικά το
έντυπο FAS08 στο Centro operativo di Pescara (επιχειρησιακό κέντρο της
Pescara, Ιταλία) της Agenzia delle Entrate (Υπηρεσίας Δημόσιων Εσόδων),
προκειμένου να της χορηγηθεί άδεια πρόσβασης στην πίστωση φόρου.

- εντούτοις, το Centro operativo di Pescara (επιχειρησιακό κέντρο της Pescara) διαπίστωσε ότι η εταιρία δεν είχε επισυνάψει στο έντυπο την υπεύθυνη δήλωση που απαιτείται από το άρθρο μόνο, παράγραφος 1223, του legge 27.12.2006 n. 296 (νόμου 296/2006 της 27.12.2006) [νυν άρθρο 16 bis, παράγραφος 11, του legge 4 febbraio 2005 n.11 (νόμου 11/2005 της 4ης Φεβρουαρίου 2005)], με την οποία η τελευταία καλείτο να βεβαιώσει ότι δεν έχει λάβει κρατικές ενισχύσεις κηρυχθείσες ασυμβίβαστες από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, και, [σελ. 4 του πρωτοτύπου] αφού η πρόσκλησή του προς τη Blumar να τακτοποιήσει την κατάσταση της δεν τελεσφόρησε, της ανακοίνωσε στις 31 Ιουλίου 2008 την απόφαση περί άρνησης χορήγησης της άδειας·
- κατά της απόφασης άρνησης χορήγησης της άδειας η Blumar άσκησε προσφυγή η οποία απορρίφθηκε από την Commissione provinciale di Pescara (επαρχιακή επιτροπή της Pescara, Ιταλία)·
- η έφεση που άσκησε η εταιρία κατά της πρωτοβάθμιας απόφασης απορρίφθηκε από την Commissione Tributaria Regionale dell'Abruzzo, sezione staccata di Pescara (περιφερειακή φορολογική επιτροπή του Abruzzo, αυτοτελές τμήμα της Pescara, Ιταλία) (στο εξής: CTR), με απόφαση της 8ης Ιουνίου 2011·
- προς στήριξη της απόφασής της η CTR επισήμανε ότι «...πρέπει να ληφθεί υπόψη η επονομαζόμενη “βασική αρχή Deggendorf”, η οποία εξαρτά τη χορήγηση των κρατικών ενισχύσεων από την πρότερη εξακρίβωση ότι οι αιτούντες το πλεονέκτημα δεν έχουν λάβει και ακολούθως δεν επέστρεψαν συγκεκριμένες ενισχύσεις τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κηρύξει ασυμβίβαστες και των οποίων έχει διατάξει την ανάκτηση: προκειμένου να διασφαλίσει την τήρηση της εν λόγω βασικής αρχής, η Ιταλική Κυβέρνηση όρισε την υπεύθυνη δήλωση ως το κατάλληλο προς τούτο εργαλείο. Ελλείπει τέτοιας υπεύθυνης δήλωσης, την προσκόμιση της οποίας στην πράξη ζήτησε συν τοις άλλοις το Centro Operativo (επιχειρησιακό κέντρο), χορηγώντας δεκαήμερη παράταση της προθεσμίας, η απόφαση άρνησης χορήγησης της άδειας είναι νόμιμη»·
- κατά της απόφασης η Blumar s.p.a. άσκησε αίτηση αναιρέσεως, η οποία θεμελιώνεται σε τέσσερις λόγους και αναλύεται στα σχετικά δικόγραφα, στην οποία η Agenzia delle Entrate (Υπηρεσία Δημόσιων Εσόδων) απάντησε με υπόμνημα αντικρούσεως·

ΕΠΕΙΔΗ:

- με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, υπό τον τίτλο «Παράβαση, παραβίαση και εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C(2008)380 και της κοινοτικής αρχής της αναλογικότητας [άρθρο 360, παράγραφος 1, σημείο 3, του Codice di procedura civile (Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας)]», η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η CTR εσφαλμένα έκρινε νόμιμη την απόφαση άρνησης χορήγησης της άδειας·
- προς στήριξη της αιτίασης υποστηρίζει ότι το άρθρο μόνο, παράγραφος 1223, του legge 27.12.2006 n. 296 (νόμου 296/2006 της 27.12.2006) [νυν άρθρο

16 bis, παράγραφος 11, του legge 4 febbraio 2005 n.11 (νόμου 11/2005 της 4ης Φεβρουαρίου 2005), κατά το οποίο «οι αποδέκτες των ενισχύσεων του άρθρου 87 της Συνθήκης μπορούν [σελ. 5 του πρωτοτύπου] να επωφεληθούν τέτοιων μέτρων διευκόλυνσης μόνο εάν δηλώσουν... ότι δεν συγκαταλέγονται μεταξύ όσων έλαβαν, και εν συνεχεία δεν επέστρεψαν ή δεν κατάθεσαν σε δεσμευμένο λογαριασμό, ενισχύσεις κηρυχθείσες παράνομες ή ασυμβίβαστες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή», αντίκειται στον νόμο, καθόσον αντιβαίνει στο άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, στην απόφαση C(2008)380 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στην κοινοτική αρχή της αναλογικότητας, και, επομένως, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να μην το εφαρμόσει·

- όσον αφορά το ζήτημα που τίθεται με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, το οποίο είναι κρίσιμο για την επίλυση της διαφοράς, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) εκτιμά ότι πρέπει να ζητήσει την ερμηνευτική παρέμβαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διά της προδικαστικής παραπομπής, βάσει των σκέψεων που εκτίθενται εν συνεχεία·

1. Η επίμαχη πίστωση φόρου· η ιταλική νομοθεσία:

- αξίζει να σημειωθεί ότι η πίστωση φόρου για τις επενδύσεις στις μειονεκτούσες περιοχές της χώρας θεσπίστηκε με το άρθρο 8 του νόμου περί προϋπολογισμού για το 2001 [legge n. 388/2000 (νόμου 388/2000)]·

- η πίστωση φόρου αποσκοπούσε στη διευκόλυνση των επιχειρήσεων οι οποίες, έως το κλείσιμο της φορολογικής περιόδου την 31η Δεκεμβρίου 2006, είχαν πραγματοποιήσει νέες επενδύσεις στις μειονεκτούσες περιοχές, ήτοι σε περιοχές αποδέκτριες των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα που προβλέπονται στις παρεκκλίσεις του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχεία α' και γ', της Συνθήκης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες ορίζονται ειδικότερα στον ιταλικό χάρτη ενισχύσεων για την περίοδο 2000-2006·

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [σελ. 6 του πρωτοτύπου] [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] [παράθεση των όρων χορήγησης του επίμαχου πλεονεκτήματος που προβλέπεται στις ως άνω κανονιστικές ρυθμίσεις]

- με τη λήξη της διάρκειας ισχύος της αρχικής ρύθμισης, το άρθρο 1, παράγραφοι 271-279, του νόμου περί προϋπολογισμού για το 2007 [legge 27 dicembre 2006 n. 296 (νόμου 296/2006 της 27ης Δεκεμβρίου 2006)] θέσπισε νέα εκδοχή του πλεονεκτήματος, προβλέποντας τη χορήγηση πίστωσης φόρου σε συνέχεια εκείνης που έληγε την 31η Δεκεμβρίου 2006 και έως το κλείσιμο της φορολογικής περιόδου την 31η Δεκεμβρίου 2013·

- με το άρθρο 1, παράγραφος 279, του ως άνω νόμου η αποτελεσματικότητα του μέτρου, κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 3, της Συνθήκης περί

ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εξαρτήθηκε από την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- όπως προεκτέθηκε στο ιστορικό της υπόθεσης, στις 25 Ιανουαρίου 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε, με την απόφαση C(2008)380, ότι το καθεστώς ενισχύσεων ήταν συμβατό με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχεία α' και γ', της Συνθήκης ΕΚ.

[σελ. 7 του πρωτοτύπου]

- το άρθρο 1, παράγραφος 1223, του ίδιου legge n. 296/06 (νόμου 296/06), με το οποίο μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο η δέσμευση την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από τα κράτη μέλη να αναλάβουν, εξαρτώντας τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων από την πρότερη εξακρίβωση ότι οι δυνητικοί δικαιούχοι δεν συγκαταλέγονται μεταξύ όσων έχουν λάβει και δεν έχουν επιστρέψει συγκεκριμένες ενισχύσεις κηρυχθείσες ασυμβίβαστες, προβλέπει τα εξής: «*οι αποδέκτες των ενισχύσεων του άρθρου 87 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπορούν να επωφεληθούν τέτοιων μέτρων διευκόλυνσης μόνο εάν δηλώσουν, κατά την έννοια του άρθρου 47 του ενιαίου κειμένου του decreto del Presidente della Repubblica 28 dicembre 2000, n. 445 (διατάγματος 445 του Προέδρου της Δημοκρατίας, της 28ης Δεκεμβρίου 2000), και σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται με decreto del Presidente del Consiglio dei ministri (διάταγμα του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου), το οποίο δημοσιεύεται στην Gazzetta Ufficiale (Επίσημη Εφημερίδα), ότι δεν συγκαταλέγονται μεταξύ όσων έλαβαν και, εν συνεχεία, δεν επέστρεψαν ή δεν κατέθεσαν σε δεσμευμένο λογαριασμό, τις ενισχύσεις που έχουν κηρυχθεί παράνομες ή ασυμβίβαστες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και που ορίζονται ειδικότερα στο διάταγμα που μνημονεύεται στην παρούσα παράγραφο*».

- επομένως, ο Ιταλός νομοθέτης όρισε ως εργαλείο εφαρμογής της «βασικής αρχής Deggendorf» την υπεύθυνη δήλωση (άρθρο 47 του ενιαίου κειμένου των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων περί διοικητικής τεκμηρίωσης του διατάγματος 445 του Προέδρου της Δημοκρατίας, της 28ης Δεκεμβρίου 2000), με την οποία οι αποδέκτες νέων ενισχύσεων βεβαιώνουν υπεύθυνα ότι δεν συγκαταλέγονται μεταξύ όσων έχουν λάβει, χωρίς εν συνεχεία να επιστρέψουν, παλαιότερες ενισχύσεις «απορριφθείσες» από την Επιτροπή.

- η διάταξη του άρθρου 1, παράγραφος 1223, του legge n. 296/06 (νόμου 296/06) καταργήθηκε με το άρθρο 6, παράγραφος 2, του legge 25 febbraio 2008 n. 34 (νόμου 34/2008 της 25ης Φεβρουαρίου 2008), αλλά ταυτοχρόνως αναπαρήχθη αυτολεξεί στο άρθρο 16 bis, παράγραφος 10, του legge 4 febbraio 2005 n. 11 (νόμου 11/2005 της 4ης Φεβρουαρίου 2005), το οποίο παρεμβλήθηκε με το άρθρο 6 του legge n. 34 del 2008 (νόμου 34/2008) και βρίσκεται σήμερα σε ισχύ.

- εν συνεχεία, το decreto del Presidente del Consiglio dei ministri del 23 maggio 2007 (διάταγμα του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου της 23ης

Μαΐου 2007) ρύθμισε τους όρους υποβολής της υπεύθυνης δήλωσης, ορίζοντας ειδικώς, στο άρθρο 4, παράγραφος 1, τις ενισχύσεις των οποίων την ανάκτηση διέταξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή·

[σελ. 8 του πρωτοτύπου]

- τέλος, ο εθνικός νομοθέτης εξέδωσε το decreto legge 3 giugno 2008 n. 97 (convertito con modifiche dalla legge 2 agosto 2008 n. 129) (νομοθετικό διάταγμα 97 της 3ης Ιουνίου 2008, το οποίο τροποποιήθηκε με τον νόμο 129/2008 της 2ας Αυγούστου 2008), στο άρθρο 2 του οποίου καθόρισε τα ανώτατα όρια των πόρων που διατίθενται για τα διάφορα ποσά ετήσιων δόσεων και ρύθμισε τη διαδικασία πρόσβασης των ενδιαφερομένων στην πίστωση φόρου, υποχρεώνοντάς τους να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην Agenzia delle Entrate (Υπηρεσία Δημόσιων Εσόδων) έντυπο με τα στοιχεία του επιλέξιμου επενδυτικού σχεδίου, το οποίο επέχει θέση κράτησης όσον αφορά την πρόσβαση στο πλεονέκτημα·

- ειδικότερα, το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία a και b, διακρίνει τους ενδιαφερομένους ανάλογα με το αν έχουν ήδη αρχίσει ή όχι τις εργασίες του επενδυτικού σχεδίου κατά την ημερομηνία θέσης σε ισχύ του νομοθετικού διατάγματος: στους πρώτους [οι οποίοι οφείλουν, επί ποινή αποκλεισμού, να αποστείλουν το έντυπο εντός προθεσμίας 30 ημερών από την ημερομηνία έγκρισής του από τον Διευθυντή της Agenzia delle Entrate (Υπηρεσίας Δημόσιων Εσόδων)] δόθηκε προτεραιότητα έναντι των δεύτερων όσον αφορά το δικαίωμα κράτησης·

- εξάλλου, η παράγραφος 2 προβλέπει ότι, βάσει του περιεχομένου των υποβαλλόμενων εντύπων, τα οποία εξετάζονται με αυστηρή τήρηση της χρονολογικής σειράς παραλαβής τους, η Agenzia delle Entrate (Υπηρεσία Δημόσιων Εσόδων) ανακοινώνει ηλεκτρονικώς στους ενδιαφερομένους: α) όσον αφορά τις κρατήσεις της παραγράφου 1, στοιχείο a, τη χορήγηση άδειας αποκλειστικά για τους σκοπούς της χρηματοδοτικής κάλυψης· β) όσον αφορά τις κρατήσεις της παραγράφου 1, στοιχείο b, τη βεβαίωση υποβολής του εντύπου, την αποδοχή της σχετικής κράτησης και, εντός των επόμενων 30 ημερών, τη χορήγηση της υπό α' άδειας.

2. Το δίκαιο της Ένωσης:

- το άρθρο 87, παράγραφος, 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της 25ης Μαρτίου 1957, ορίζει ότι «[ε]νισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της εμπορικής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών συναλλαγές [...]»·

- για τη διαπίστωση της ύπαρξης ενίσχυσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθόρισε τέσσερα βασικά στοιχεία, τα οποία πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς: 1) κρατική

[σελ. 9 του πρωτοτύπου] προέλευση των πόρων: συγκεκριμένα, οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους· 2) παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος, ανεξαρτήτως της μορφής χορήγησής του (π.χ.: επιδοτήσεις· πιστώσεις φόρου ή/και άλλα φορολογικά πλεονεκτήματα· προτιμησιακές τιμές)· 3) επιλεκτικότητα: κριτήριο η συνδρομή του οποίου αξιολογείται δυσκολότερα και το οποίο πληρούται όταν η ενίσχυση παρεκκλίνει από το σύνηθες νομικό καθεστώς ή από τη φύση ή τη διάρθρωση του συστήματος που ισχύει στον τομέα χορήγησης της ενίσχυσης· 4) επίπτωση στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών: η Επιτροπή διευκρίνισε ότι *«[ό]ταν το κράτος παρέχει ακόμη και περιορισμένο πλεονέκτημα σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται σε τομέα χαρακτηριζόμενο από ανταγωνισμό, υφίσταται στρέβλωση ή κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Για να αποδειχθεί η στρέβλωση των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών αρκεί να διαπιστωθεί ότι ο δικαιούχος ασκεί, έστω και εν μέρει, δραστηριότητες που συνεπάγονται συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών»*.

- δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 3, της Συνθήκης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ενημερώνουν την Επιτροπή για κάθε σχέδιο το οποίο προορίζεται να θεσπίσει ή να τροποποιήσει κρατικές ενισχύσεις, προτού εφαρμόσουν τα επίμαχα μέτρα·

- εντούτοις, η Επιτροπή μπορεί να εξαιρέσει ορισμένες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων από τη γενική απαγόρευση του άρθρου 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της Συνθήκης.

3. Η νομολογία Deggendorf και η εφαρμογή της στο εθνικό δίκαιο:

- η γνωστή ως «*βασική αρχή Deggendorf*» διαμορφώθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση της 15ης Μαΐου 1997, στην υπόθεση C-355/95 [Textilwerke Deggendorf GmbH (TWD) κατά Επιτροπής]·

- στην απόφαση αυτή το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δικαιούται να διατάξει την αναστολή της καταβολής νέας κρατικής ενίσχυσης έως ότου ο δικαιούχος επιστρέψει στο κράτος μέλος που τη χορήγησε άλλες παλαιότερες ενισχύσεις τις οποίες αυτός έλαβε αδικαιολογήτως, εφόσον το «*σωρευτικό αποτέλεσμα των ενισχύσεων*» **[σελ. 10 του πρωτοτύπου]** θα μπορούσε να προκαλέσει σημαντική νόθευση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά·

- σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή διαθέτει «*ευρεία διακριτική εξουσία, η άσκηση της οποίας προϋποθέτει εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που πρέπει να γίνονται σε κοινοτικό πλαίσιο*»· ειδικότερα, κατά την αξιολόγηση της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη, ως «*στοιχείο ουσίας*», τη μη επιστροφή των κινήτρων που κηρύχθηκαν παράνομα·

- επομένως, σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναστέλλοντας την καταβολή νέων ενισχύσεων έως ότου ο αποδέκτης παλαιότερης ενίσχυσης, κηρυχθείσας παράνομης, την επιστρέψει, η Επιτροπή δεν κάνει κατάχρηση της διακριτικής εξουσίας της, δεδομένου ότι σε αυτήν απόκειται να θέσει σε εφαρμογή, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *«ειδική διαδικασία για τη διαρκή εξέταση και τον διαρκή έλεγχο των ενισχύσεων τις οποίες προτίθενται να θεσπίσουν τα κράτη μέλη»*.

4. Το ερμηνευτικό ζήτημα:

- όπως παρατήρησε η αναιρεσείουσα, από τη νομολογία Deggendorf φαίνεται ότι πρέπει να συναχθεί η αρχή κατά την οποία, (i) οσάκις υφίσταται παλαιότερη παράνομη κρατική ενίσχυση της οποίας διατάχθηκε η ανάκτηση, (ii) είναι δυνατή η έγκριση νέας ενίσχυσης, πλην όμως (iii) πρέπει να ανασταλεί η καταβολή της έως ότου ανακτηθεί η παλαιότερη ενίσχυση·

- σύμφωνα με τα όσα επιτάσσει η ως άνω νομολογία, στην απόφαση C(2008)380 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισήμανε επί λέξει ότι *«αναστέλλεται η χρήση του πλεονεκτήματος από τους δικαιούχους οι οποίοι είναι αποδέκτες εκκρεμούς διαταγής ανάκτησης κατόπιν απόφασης με την οποία η Επιτροπή κήρυξε παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά προηγούμενη ενίσχυση και οι οποίοι δεν επέστρεψαν (εντόκως) ή τουλάχιστον δεν κατέθεσαν σε δεσμευμένο λογαριασμό ενισχύσεις οι οποίες κηρύχθηκαν παράνομες και ασυμβίβαστες»*

- το περιεχόμενο της βασικής αρχής Deggendorf ενσωματώθηκε στον κανονισμό (ΕΚ) 800 της 6ης Αυγούστου 2008 (γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία), ο οποίος κηρύσσει μεν ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων συμβατές με την κοινή αγορά [σελ. 11 του πρωτοτύπου], κατ' εφαρμογήν των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης, αλλά, στο άρθρο 1, παράγραφος 6, στοιχείο α', αποκλείει, μεταξύ άλλων, από τις κατηγορίες ενισχύσεων που υπάγονται στην εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού *«καθεστάτα ενισχύσεων που δεν αποκλείουν ρητά την καταβολή μεμονωμένης ενίσχυσης υπέρ επιχείρησης που αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούσας διαταγής ανάκτησης μετά από προηγούμενη απόφαση της Επιτροπής με την οποία ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά»*

- εν προκειμένω, δεν αμφισβητούνται οι ακόλουθες περιστάσεις: ότι η Blumar s.p.a. διαβίβασε το έντυπο του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, του decreto legge 3 giugno 2008 n. 97 (convertito con modifiche dalla legge 2 agosto 2008 n. 129) (νομοθετικού διατάγματος 97/2008, της 3ης Ιουνίου 2008, το οποίο τροποποιήθηκε με τον νόμο 129/2008, της 2ας Αυγούστου 2008) εντός της προβλεπόμενης στη διάταξη αποκλειστικής προθεσμίας 30 ημερών· ότι η άρνηση χορήγησης της άδειας οφείλεται στη μη υποβολή της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 1, παράγραφος 1223, του legge n. 296 del 2006 (νόμου 296/2006) [γυν άρθρο 16 bis, παράγραφος 10, του legge 4 febbraio 2005 n. 11 (νόμου 11/2005 της 4ης Φεβρουαρίου 2005)]· ότι, τόσο κατά την ημερομηνία διαβίβασης του

εντύπου όσο και κατά την ημερομηνία άσκησης της αναιρέσεως, η εταιρία δεν ήταν αποδέκτης διαταγής ανάκτησης οποιασδήποτε εκ των κρατικών ενισχύσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του decreto del Presidente del Consiglio dei ministri del 23 maggio 2007 (διατάγματος του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007):

- επομένως, το ζήτημα του αν είναι αντίθετη προς την κοινοτική έννομη τάξη η διάταξη του προμνησθέντος άρθρου 1, παράγραφος 1223, του legge n. 296 del 2006 (νόμου 296/2006), με το οποίο ο Ιταλός νομοθέτης προέβλεψε ότι «οι αποδέκτες των ενισχύσεων του άρθρου 87 της Συνθήκης μπορούν να επωφεληθούν τέτοιων μέτρων διευκόλυνσης» μόνο «εάν δηλώσουν ότι δεν συγκαταλέγονται μεταξύ όσων έλαβαν, και εν συνεχεία δεν επέστρεψαν ή δεν κατάθεσαν σε δεσμευμένο λογαριασμό, ενισχύσεις κηρυχθείσες παράνομες ή ασυμβίβαστες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή», έχει δύο πτυχές:

- σύμφωνα με την πρώτη, τίθεται το ερώτημα αν υφίσταται αντίθεση όπου η επίμαχη διάταξη θεωρεί ότι, για την απόρριψη της πρόσβασης στο πλεονέκτημα, αρκεί η επιχείρηση να έχει λάβει οποιαδήποτε εκ των κρατικών ενισχύσεων που απαριθμούνται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του decreto del Presidente del Consiglio dei ministri del 23 maggio 2007 (διατάγματος του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007), επιβαρύνοντας μάλιστα την αιτούσα, επί ποινή αποκλεισμού, με την προσκόμιση αρνητικής βεβαίωσης, χωρίς, αντιθέτως, να εξαρτά την απόρριψη από την απλή υπεύθυνη δήλωση της ίδιας της επιχείρησης ότι αυτή δεν είναι αποδέκτης εκκρεμούσας διαταγής ανάκτησης [σελ. 12 του πρωτοτύπου], επειδή δεν επέστρεψε ή δεν κατέθεσε σε δεσμευμένο τρεχούμενο λογαριασμό τα οικεία ποσά που έλαβε:

- σύμφωνα με τη δεύτερη, πρέπει να διαπιστωθεί αν υφίσταται αντίθεση λόγω του γεγονότος ότι η διάταξη αποκλείει, άνευ ετέρου, τη χορήγηση του πλεονεκτήματος στην επιχείρηση η οποία έλαβε, θεωρητικά, παράνομη κρατική ενίσχυση, αντί να προβλέπει την αναστολή της χορήγησης: στην πραγματικότητα, απορρίπτοντας το αίτημα, αντί απλώς να το δεχθεί και ενδεχομένως να αναστείλει την ικανοποίησή του, η διοίκηση αποφασίζει οριστικά να μην επιτρέψει να συμμετάσχει στη διάθεση των πόρων πρόσωπο το οποίο εκ των υστέρων ενδέχεται να αποδειχθεί ότι νομιμοποιόταν προς τούτο, είτε επειδή αυτό δεν υπήρξε ποτέ αποδέκτης διαταγής ανάκτησης είτε επειδή εν συνεχεία επέστρεψε την παράνομη ενίσχυση που είχε λάβει παλαιότερα:

- στο πλαίσιο της δεύτερης αυτής πτυχής (η οποία είναι, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, περισσότερο λυσιτελής), η εθνική κανονιστική ρύθμιση φαίνεται να είναι αντίθετη και προς την αρχή της αναλογικότητας, κατ' επιταγήν της οποίας οι πράξεις των θεσμικών οργάνων [της Ένωσης] δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα όρια του καταλλήλου και αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των σκοπών τους οποίους νομίμως επιδιώκει η οικεία ρύθμιση, εξυπακουομένου ότι, οσάκις υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσοτέρων ενδεδειγμένων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές και ότι τα μειονεκτήματα που αυτό συνεπάγεται δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό:

- λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) εκτιμά ότι πρέπει να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα, σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ:

- «Συνάδουν προς την κοινοτική έννομη τάξη το άρθρο μόνο, παράγραφος 1223, του legge 27 dicembre 2006 n. 296 (νόμου 296/2006 της 27ης Δεκεμβρίου 2006) [νυν άρθρο 16 bis, παράγραφος 11, του legge 4 febbraio 2005 n. 11 (νόμου 11/2005 της 4ης Φεβρουαρίου 2005)], και το decreto del Presidente del Consiglio dei ministri del 23 maggio 2007 (διάταγμα του προέδρου του υπουργικού συμβουλίου της 23ης Μαΐου 2007), λαμβανομένων υπόψη του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, όπως ερμηνεύτηκε στην επονομαζόμενη νομολογία “Deggendorf”, της απόφασης C(2008)380 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της κοινοτικής αρχής της αναλογικότητας;»

- η προδικαστική παραπομπή συνεπάγεται αναστολή της διαδικασίας.

[παραλειπόμενα]

[σελ. 13 του πρωτοτύπου]

[παραλειπόμενα]

Ρώμη, [παραλειπόμενα] 4 Δεκεμβρίου 2018.

[παραλειπόμενα]

(στερεότυπες εκφράσεις και υπογραφές)